

Øerne i Lindelse Nor

Gennem det trange sejløb, der har form som en fiskekrog, sneglede vi os ind gennem noret og kastede anker ved løbets ende mellem Flintholm og Bukø. Kortet over sejløbet viste sig at være fortrinligt til de mindste detaljer. Men noret er for øvrigt på søkort gjort mindst en tredjedel større, end det i virkeligheden er, i det den del af det, der ligger nord for en linje fra kysten ved Klæsøgårde og vestpå, og som tidligere rummede bl.a. de to holme Kamsø og Egholm, nu er inddæmmet, hvorved der er indvundet omtrent 3 km² land, der nu tjener til græsning for hundredvis af kreaturer. Fra landevejen syd for Rudkjøbing havde jeg nogle dage i forvejen forgæves spejdet efter vand der, hvor søkortet endnu blåner efter bedste evne. Nå, ulykken er jo ringe, her kommer hverken "manowarer" eller større koffardskibe i denne afkrog, og de stedlige fiskere har for længst vænnet sig til at tage denne del af danskernes vej til ros og magt til fods.

Noget særlig ejendommeligt i landskabelig henseende frembyder noret ikke, hverken set oppe fra landet eller nede fra vor ankerplads. Omkring os ligger holmene Langø, Bukø, Flintholm, Eskildsø og Kværnen i en bue rundt om den tidligere holm Lindø, som nu er landfast, men som siden vort besøg i noret er bleven navnkundig ved, at man her har fundet tomten af den ældste stenalderbolig i norden. Langø er den største med 16,9 tdr. Id., herefter Bukø med 2,5. Kværnen 2, Eskildsø 1,5 og Flintholm 0,2 tdr. Id. De er alle undtagen Flintholmen græsholme, kun Bukø og Kværnen har småbakker, og de er ellers kun indbyrdes forskellige ved deres størrelse. Langø, Bukø og Flintholm hører under Humble sogn. Eskildsø og Kværnen under Lindelse sogn, alle i Svendborg amt.

Øerne i Lindelse Nor

Seks gravænder lettede fra kysten, da vi roede und til Bukø og gjorde landgang; de fløj tværs over øen og fortsatte vesterud. Bukø er langagtig fra nord til syd og er indehaver af dette lille øhavs højeste punkt, en bakke på ni meters højde. Dens ejer, hvad enten det nu er en bonde i nabolaget eller, snarere, en borger i Rudkøbing, er mere initiativrig end gæstfri, thi på begge ender af øen fandt vi et skilt, som med store bogstaver bar inskriptionen:

Aflyst!

Sin overskydende arbejdskraft har ejeren anvendt til at beplante øen fra ende til anden, hvad der klæder den afskyeligt. Her fandtes i broget forvirring ribes, æbletræer, birk og gran, alle små og tørre, og desuden forskellige buske og enkelte sølle skovtræer. Midt på østsiden stod minsandten en Caroline Testou-rose og blomstrede og så aldeles himmelfalden ud over omgivelserne. I nærheden fandt vi en træhytte, dækket med tang og halvvejs indgravet i bakken. På det højeste punkt står en flagstang, og at "aflysningen" ikke tages stort højtideligere af andre end os, viser masser af fodtrin overalt på øen, hvor græsset var nedtrampet på flere steder.

Øerne i Lindelse Nor

Alligevel fandt vi et morsomt fugleliv herover bl.a. på stranden en dværgterne-koloni på omtrent tyve reder med enkelte nys udrugede unger. Foruden en vrimmel af hættemåger, som yngler her i en meget stor koloni, fandt vi en eneste stormmågeunge, som spankulerede rundt på stranden og stak af med lange skridt, da vi nærmede os; den så uhyggelig og fantastisk ud, som en miniatureudgave af "den fugl rok". - Da her ingen voksne stormmåger fandtes, må den være kommet roende hertil andetsteds fra. Da den var kommet sig så nogenlunde af sin skræk, styrede den ned mod stranden, afleverede et langt sprut bagud og gik så til søs, hvor den sejlede bort med knejsende gump. Det er sortien, det kommer an på!

På øens nordligste punkt ligger ved stranden en kæmpemæssig granitsten, tæt omgivet af græsser og høje syrer. Ud fra dennes østside - læet - for med stor rabalder en toppet skallesluger, efterladende en rede med ni æg til beskuelse, og et par alen derfra littede endnu en skallesluger hun med andre ni æg i reden.

Jeg kan forstå, at man værner en sådan ø mod turister og andre ildgerningsmænd ved f.eks. at omgive den med miner, stille pigtrådshegn langs dens bredder eller belægge den med fodangler, men jeg kan ikke få et flag på en flagstang og et halvt hundrede mennesker trampende rundt på øen eller samlede om stangen til hurra til at harmonere med oplysningen på de to skilte!

Vi roede over til Flintholm, som viste sig at være mere flint end egentlig holm, idet den kun er på størrelse med et stort stuegulv og består af et lille sand- og stenrev, dækket med store kampesten og flintknolde. De fleste af de større sten er a mennesker stablet op som værn omkring et par store, nedgravede tønder, bestemt som dækning under jagt, sandsynligvis på knortegæs. De må altså øses, førend jægerne tager plads i de, formoder jeg. Det er den mindste ø og de største tønder, jeg nogen sinde har set, den er uden fugle og uden vegetation, og det ville være rimeligt at ændre dens af generalstaben angivne mål til 0,2 tønder vand.

Flintholm mellem Bukø og Eskilsø er ikke med på kort i 2013

Øerne i Lindelse Nor

Om natten blæser det op og bliver en regulær storm af vest. "Rylen" rykker og slider i sit anker og hugger stærkt i søen trods de omgivende lave grunde. Men bølgeslagets skvalp mod bådens klinkbyggede sider er vidunderlig søvndyssende.

Hele den næste dag og endnu en varer stormen og tvinger os til at blive om bord. Vi kan ikke engang ro ind til de nærmeste holme. Tredjedagen efter begynder med solskin og flovende vind. Vi beslutter at sætte et par sejl på jollen og forsøge at nå ind til Kværnen og Eskilsø. Og til trods for den gamle skippers advarsler udførte vi beslutningen: snar var jollen rigget til, og vi gik plad for vejret og med kraftig bøl ind til Kværnen. Det gik glat nok.

Kværnen er en morsom lille ø med sine tre bakkekuder på rad og den lange hale mod syd. Trods sine kun 2 tdr. land når den på et sted anselige højde af 11 m. Den er overalt græsklædt og har kun en eneste busk, en forblæst tjørn på vestsiden. Den lange hale, som udgår fra sydenden, er en ganske flad tange på omtrent halvandet hundrede meters længde uden nogen bevoksning. Vi fandt en mængde rugende stormmåger, hættemåger og ternere (*Sterna hirundo*) og så desuden enkelte rødben - klirer og et par engpiber. Vi fangede en stormmåge- og en terneunge, som blev fotograferet, hvorpå vi roede tværs af vinden over til Eskildsø.

Øerne i Lindelse Nor

Denne viste sig at være en næsten cirkelrund og temmelig flad og lav holm, hvis højeste punkt kun er 3 m. - På syd- og vestsiden har den lave lerkliner, som højst når 2 m overvandet. Øen så ud til for ikke længe siden at have været dyrket, her fandtes tydelige spor af agerrender. For øvrigt græssede her et melankolsk får med to lam. Vi fandt de samme fuglearter som på Kværnen, og blandt disse dominerede ternerne ved deres overvældende mængde og en vrimmel af unger, som forfærdede rendte væk i alle retninger eller flygtede ud i vandet ved vort komme.

Tidligere var her en styrkende mængde vilde kaniner i alle mulige farver. Vi søgte at få fat på et par af dem. Den første, vi forfulgte, var en hvid unge; den for hovedkulds ind i et hul for næsen af os, men røg ud igen i samme nu - og var blevet grå! Af forbavselse glemte vi at gribe den. Det viste sig at den hvide var faldet oven på den anden - efter en frygtelig spurt blev de begge fanget og holdt op ved øerne, mens vi fotograferede dem. Vi så sorte, grå, hvide, sort- og hvid brogede og endelig en helt blå unge - mere blå end nogen blåævn nogen sinde har været. De voksne kaniner "trykkede" lige så fint som en harer, med deres farver røbede dem på land afstand, når de sad i grønsværen. På stranden derimod, mellem stenene, havde de fortrinlig beskyttelseslighed og var næsten ikke til at opdage, selv på fire - fem meters hold.

De viser sig, at den vilde kanin træffes på en mængde af vore småøer, hvor den trives storartet og formerer sig som vandrotter. Det er et indført dyr, som er "plantet" på alle de steder, hvor den forefindes her i landet. Den burde finde endnu langt større udbredelse på sadanne steder som her hvor den yder en morsom tilvækst ti dyrelivet og passe fortrinligt ind i landskabet.

ESKILSØ. To unger af den vilde kanin. (70)

Øerne i Lindelse Nor

Vinden var igen frisket voldsomt, da vi skulle hjem, men for at undgå en lang og anstrengende rotur stik imod stormen besluttede vi at sætte tre reb i sejlet og forsøgte at krydse ud til "Rylen". Det gjorde vi da, men det mislykkedes, og det blev en stram tur.

Søen var meget høj og krap herinde i bunden af noret, hvor vejret med svære byger bar lige ind fra gabet. Søen stod gang på gang over båden, fyldte vand i den og dængede os væmmeligt til over det hele. Uden af avancere det fjerneste drev vi af helt ned til kysten af Lindø. Vi var kun 100 m fra land, da vi endelig besluttede at gi' køb og stryge sejlene. Johannes Larsen havde for øvrigt manøvreret som en mester med skøde og ror og var faldet fint af for sø og stormkast. Men nu greb vi i stedet til årerne, og mens denne forandring foregik, drev vi omtrent helt i land på Lindø.

Det tog en stiv time at ro denne ene kilometer tilbage til "Rylen", og det var en forfærdelighård tørn. Johannes Larsen gjorde det alene, kun støttet Mester, som sad lige over for ham og skoddede på årerne. Det var farligt at afløse ham i den oprørte sø, han afslog mit forslag derom flere gange. Uden tvivl var han også den eneste af os tre, der kunne drive båden frem - og han sled over en time i træk uden en eneste pause, firede kun enkelte øjeblikke for de værste søer. Jeg har ofte været i båd med søfolk og set den ro

Øerne i Lindelse Nor

mod hård sø, hvor de i fuldkommen ligevægt har bragt alle muskler i gang over for de uberegnelige planløse dunk fra de onde søer, og det var altid smukt. Men at se min lange makker her ved årene, det var prægtigt! Ikke alene fordi han er så iøjnefaldende hjemme i en båd og som groet sammen med et par årer, men fordi den fjendskhed, som kogte i ham imod vejret og glimtvis fløj hen over hans ansigt, aldrig gav sig andet udslag i hans bevægelser end den seje modstand i de bred skuldres rytme, de lange armes og svære håndleds taktfaste tag. Jeg sad og nød hm i stilhed - men jeg be'r ham bære over med, at jeg ikke kan bare mig for at sige det her!

Alle drivvåde - og jeg moderlig forfrossen - nåede vi endelig "Rylen" så nær, at Kipper kunne hive en ende ud til os. Den gamle var gnaven, det så jeg nok. Da jeg i forbifarten forsøgte et: "Nå - der er nok nogen, der har det godt!" blev han pludselig meget alvorlig. Og den tale, han holdt til os, skal ikke refereres her i hele dens længde. Jeg er aldrig blevet skældt så smukt ud som i denne. Han havde troet, det var vor hensigt at gå sydpå til Lindø eller Langø; men da han så os bære af over mod Kværnen, tænkte han straks på faren ved hjemturen i den friskende blæst: "Da jeg så, at I satte sejl for at krydse hjem - ja, kære, jeg ved ikke, hvad jeg ville ha' gi'et for at være ude hos jer! - Tage hjem alene uden jer kunne jeg jo da ikke, så kunne jeg lie' så godt ha' smidt mig selv over bord med det samme. Hvad skulle jeg ha' sagt til Larsens Kone, hvad skulle jeg ha' sagt til Deres, og ...? Nå, men endelig så jeg Dem da stryge de forbandede sejl, og så tænkte jeg: Så, nu går den! Den bliver hård med årene: men den de bare ha' godt af . de tov'lige drenge!"

Her brød han brat af med tårer i øjnene. Men så tilføjede han: "Nå ja, nu gik det jo godt - og så skide være mæ'et!"

Stormen bliver ved. Efter den lille pause tuder den nu igen i jævnt crescendo ind gennem gabet til noret, og "Rylen" svajer for sit anker som en vejrhane. Det var ikke mere, end vi kunne vente, nu ved sankthansdagstide. Ser vi ud gennem køjerne, farer møller, skove, kirketårne, øer og bakker rundt som en karrusel. Solpletter fra kahyttens skylight danser hen over køjebænke, bord og dørk fra det ene yderskot til det andet. Vandet drøner mod boven med en lyd som af tunge, skrumplende vogne.

Men derude stråler solen frit over grønne og gule øer over Langelands banker, blinker i vand og i fjerne ruder og tage, mens agrene går i mørke, ilende bølger under sommerstormens kast. Norets lave vand er dybblåt og violet som anløbet stål, på dets bølgekamme, der er gennemsigtige, som rav, løftes de hvide skumtoppe i brede glimt. Og skummet piskes vandret som snefog hen over hele den vandrende havflade, østover, østover!

Her var friskt på dækket ved morgen toilettet i disse dage - i bar uldtrøje. I morges blæste alt vandet af mit vaskefad, da jeg balancerede det over dækket agterud. Halvdelen fløj ned gennem kahytsnedgangen, resten gik vandret ud i rummet og blev til en regnbue. Det er koldt af vaske sig "til nedringet" under sådanne forhold, når et stormkast pludselig farer ned ad ryggen under uldtrøjen og ender som en hvirvelvind i underbukserne!

Vi havde håbet at kunne få den femte holm herinde, Langø med. Men nu går den imidlertid ikke længere: vort ferskvand er næsten sluppet op, rugbrødet forsvandt nu til morgen, vi må af sted! Vi rådfører os med skipperen. Vi kan godt gå ud, siger han. "Den, der dør af skræk, skal begraves i en rende sten," tilføjer han, "never say die!" Han er med på den værste

Øerne i Lindelse Nor

Op ad formiddagen lænses en jagt med klodsrebet storsejl ind gennem gabet forbi os og ankrer op østerude i noret. Man kan altså godt sejle derude...

Men da vi hen på dagen letter og står ud til havs, er vejret helt tykt og stormende med vældige, tunge, farende byger. Vi er alle i olietøj, thi det giver vand på denne tur, både salt og ferskt! Alle sejl er omhyggeligt surrede, vi går for motoren alene. Skipper står selv til rors.

Uden for gabet står det åbne hav lige imod os og med blinkende kamme under en luft, der er som bly. Vi stamper ret imod vejret, og søernes dunk mod boven, motorens stønnen og stormens smæld mod mast og tove bliver til en helvedslarm, så vi må råbe hinanden ind i øret, hvis vi vil samtale. Jeg kradser ned i kahytten og lægger mig forsøgsvis til at læse; på den anden køjebænk prøver Johannes, også i liggende stilling, at skrive et par linjer i sin dagbog. Gud ved, om det lykkes for ham. Vi står snart på hovedet og snart på benene, som vi ligger her langskibs. Få minutter efter bliver rulningen forfærdelig, vi kan mærke, at skuden er blevet drejet mere på tværs af vejret og står nordpå med søen ind på siden.

Øerne i Lindelse Nor

Pludselig bliver kappen skudt fra kahytstrappen og i næste øjeblik presser en drivvåd bylt tøj med en mand indeni sig ned gennem åbningen. Fødderne med de tunge fedtlæderstøvler famler efter trappen og stumler ned ad trinene. Vandet driver ned ad olietøjet, det er et øjeblik skinner grøntgult mod den grå himmel. Så tumler manden ned gennem hullet. Næppe er han nede, før en vældig overhaling sætter en sø ind over dækket, der vaske fra den ene ende til den anden og sender et par spande saltvand og skum efter ham. Søen giver manden et spark, idet han forsvinder - så bliver kappen smældet i. Det er Mester, der kommer og siger fra Skipper, at han vil ha' flere mand på dækket! - Javel, så op ad trappen igen.

Hvilket syn! Dette er vel endelig hav! Den skinbarlige Christian Krohg svæver over vandene, og klabautermanden er ved at entre op om bagbord - -

Den gamle står til rors nede i styrehullet med kun øjnene og sydvesten synlige over motorhusets ruf; af og til dukker han sig for skvalpet og de værste søers bråd. Op og ned svinger han med skibets agterstavn og tegner underlige kurver og spiraler i luften. Vi er lige inde i bygens centrum, vi ser kun regn og sø omkring os, vi hører kun blæstens sus - og så det evindeligt gentagne dunk af søerne mod boven og den påfølgende fræsen af vand hen over dækket. De væltende vandmasser omkring os er grønne som galde, skuden "sætter" i søen og stejler bagefter som en gal hest. Vi holder fast med fingre og tæer for ikke at falde.

Der er noget, som ligger og ruller på dækket forude, og Johannes Larsen og Mester går ud for at bjærge det. Vandet vasker ind over dm hele tiden og jeg ser dem gennem en grågrøn tåge af styrtregn og skum.

Men endelig letter et, pludseligt! Som ved et mirakel er byge ovre. Dens sidste, flossede rester hvirvles af blæsten ind over Langeland og hænger der som totter i en karte fast i bakkerne, hvorfra de efterhånden slides bort i små trevler. Forude kommer et spir og noget rødt frem gennem disen - det er Rudkøbings kirke og tage. Motoren hakker og puster, tydeligere nu, da uvejret tier, og nærmere og nærmere glider vi mod havnehovedet.

Et kvarters tid senere ligger vi rart og godt bag molens; solen skinner over landet og byen, over havnens og "Rylen" s dæk, hvor olietøjet hænger som kadaverne af fire forbrydere i takkelagen, Og agterude sidder bi tre mand og vejer med næsen mod kabysen; derned fra hører vi primus'en spinde som en kat under Mesters omsorgsfulde hænder - og den første, forjættende duft af kaffe får vore næsebor til at dirre.

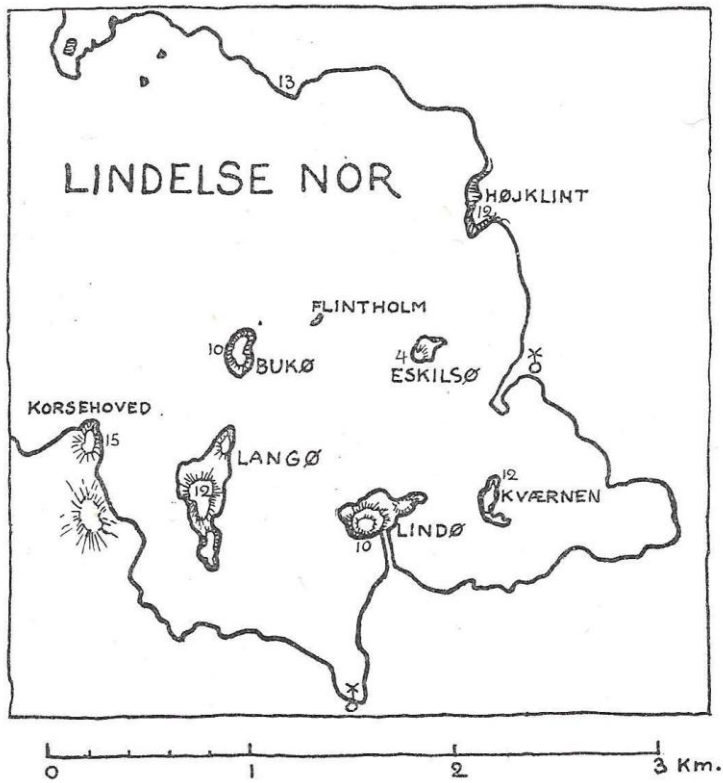
Om aftenen løjer vinden og efter solfald bliver der kun en ganske svag brise tilbage. Herinde i havnen er vandspejlet glat som olie, med bløde, runde bevægelser. De store, sovende skibe spejler sig sammen med havnebygningernes røde mure roligt deri med bølgende figurer, douce i farven som gamle østerlandske tæpper. Langt ude fra det rolige hav høres lyden af to motorbåde; de kan ikke blive enige om tempoet og hakker stilheden i stykker.

Tusmørket falder på. Ude på bænken på molens yderste spids ses tre kvindesilhouetter, unge og graciøse, stille hvilende på baggrund af den glødende himmelfarve. Vældige skibsskrog, som sorte sarkofager, løfter deres tunge rig op mod skæret af den sidste solrødme. En harmonika spiller "Skärgårdsflickan" dybt inde i havnens mysterium af master og mørke.

Men ovre under Tåsinges fjerne kyst lyser et par åleblus, rolige og klare.

Og højt over dem tændes nu aftenens første stjerne.

Øerne i Lindelse Nor

Øerne i Lindelse Nor

